

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Jyväskylän yliopiston kielipolitiikka

LUONNOS

Hyväksytty Jyväskylän yliopiston hallituksen kokouksessa X.X.2026

Jyväskylän yliopiston kielipolitiikka

Jyväskylän yliopiston kielipolitiikassa määritellään koko yliopistoyhteisöä koskevat yleiset kieliperiaatteet ja -lähtökohdat. Kielipolitiikka tukee yliopistoa strategisten tavoitteiden saavuttamisessa.

Kielipolitiikka yliopiston kansainvälisyyden ja osallisuuden rakentajana

Lainsäädäntö, tutkintoasetus ja johtosääntö

Lainsäädäntö ja yliopiston johtosääntö asettavat yliopiston kielivalinnoille lähtökohdat ja reunaehdot.

Yliopistolain mukaan Jyväskylän yliopiston opetus- ja tutkintokieli on suomi. Yliopisto voi päättää lisäksi muun kielen käyttämisestä opetus- ja tutkintokielenä ja opintosuorituksissa. Yliopiston hallintokieli on suomi. Jokaisella on oikeus omassa asiassaan käyttää suomea tai ruotsia.

Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista määrittää, että opiskelijan tulee alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon sisältyvissä opinnoissa tai muulla tavalla osoittaa saavuttaneensa:

- 1) suomen ja ruotsin kielen taidon, joka julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) 6 §:n 1 momentin mukaan vaaditaan valtion henkilöstöltä kaksikielisessä viranomaisessa ja joka on tarpeen oman alan kannalta; sekä
- 2) vähintään yhden vieraan kielen sellaisen taidon, joka mahdollistaa oman alan kehityksen seuraamisen ja kansainvälisessä ympäristössä toimimisen.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske opiskelijaa, joka on saanut koulusivistyksensä muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä, eikä opiskelijaa, joka on saanut koulusivistyksensä ulkomailla. Tällaiselta opiskelijalta vaadittavasta kielitaidosta määrää yliopisto. Yliopisto voi erityisestä syystä vapauttaa opiskelijan 1 momentissa säädetyistä kielitaitovaatimuksista osittain tai kokonaan.

Kyseisessä asetuksessa määritetään myös, että alempaan korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen tavoitteena on riittävä viestintä- ja kielitaito oman alan tehtäviin sekä kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön ja ylempään korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen tavoitteena on hyvä viestintä- ja kielitaito oman alansa tehtäviin sekä kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön.

Viittomakielilain mukaan yliopistojen on itsenäisinä julkisoikeudellisina laitoksina toiminnassaan edistettävä viittomakieltä käyttävän mahdollisuuksia käyttää omaa kieltään ja saada tietoa omalla

kielellään. Viittomakielilaissa viittomakielellä tarkoitetaan suomalaista ja suomenruotsalaista viittomakieltä.

Jyväskylän yliopiston johtosäännön mukaan toimielin, neuvosto, johtoryhmä tai muu ryhmä voi päättää käyttää suomen ohella myös muita kieliä, jos muun kielen käyttäminen on tarkoituksenmukaista yliopistoyhteisön jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi.

Kielten asema Jyväskylän yliopistossa

Jyväskylän yliopisto on suomenkielinen, mutta kielellisesti ja kulttuurisesti moninainen akateeminen yhteisö, jossa kielellinen moninaisuus ja kielitietoisuus rakentuvat vahvasti yliopiston arjessa ja toiminnoissa.

Jyväskylän yliopiston kielipolitiikan lähtökohtana on kansainvälisyyden ja monikielisyyden tukeminen, osallisuuden vahvistaminen sekä samanaikaisesti suomen kielen ylläpitäminen ja kehittäminen elävänä tieteen ja yliopiston kielenä.

Kieli on keskeinen tutkimuksen, koulutuksen ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen rakentaja sekä vuorovaikutusosaamisen, osallistumisen ja osallisuuden väline. Kielelliset valinnat pitävät sisällään valtaa ja arvoja.

Yliopistoyhteisön jäsenillä tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa yliopiston toimintaan kielitaidosta riippumatta. Yliopisto ottaa aktiivisesti huomioon ne yliopistoyhteisön jäsenet, jotka eivät osaa suomea, varmistaen heidän mahdollisuutensa osallistua yhteisön toimintaan ja päätöksentekoon. Englannin tai muiden kielten käyttö mahdollistaa osallistumisen ja osallisuuden samalla, kun yhteiset toimintatavat tukevat suomen kielen oppimista ja pitkäjänteistä kiinnittymistä yliopistoyhteisöön sekä suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomen, englannin ja muiden kielten joustava käyttö vahvistaa osallisuutta, osallistumismahdollisuuksia ja tukee eri kielten oppimista.

Jyväskylän yliopistossa monikielisyysajatteluun kuuluu kielten luonteva ja joustava rinnakkaiskäyttö. Eri tilanteissa voidaan käyttää useita läsnäolijoille luontevia kieliä, eikä kaikkia käytettäviä kieliä tarvitse osata samantasoisesti. Vahvistamme yhteisön jäsenten valmiuksia toimia monikielisyssä tilanteissa, avarakatseisuutta sekä myönteistä suhtautumista eri kieliin ja niiden käyttöön. Yliopiston käyttämät kielet ja viestintätavat ovat mahdollisimman selkeitä, saavutettavia ja monikanavaisia.

Yliopistoyhteisön kielikäytänteet ovat keskeisessä roolissa opiskelu- ja työhyvinvoinnin sekä osallisuuden ja kuulumisen tunteen rakentumisessa. Kielipolitiikan mukaisen kulttuurin ja yliopistoyhteisön toimintatapojen rakentaminen edellyttää koko yhteisön sitoutumista. Erityinen vastuu on yliopiston ja yksiköiden johdolla sekä esihenkilöillä, jotka omalla toiminnallaan ja esimerkillään mahdollistavat kielipolitiikan mukaisten toimintatapojen juurtumisen osaksi yliopiston arkea.

Yliopisto työympäristönä

Kansainvälisesti korkeatasoinen ja vaikuttava tutkimus sekä laadukas koulutus monikielisessä ja -kulttuurisessa akateemisessa yhteisössä edellyttävät yliopiston henkilökunnalta monipuolisia kielitaitoja sekä kansainvälisiä valmiuksia. Rekrytoinnissa hakijoilta edellytetään näitä taitoja ja yliopistolta puolestaan näiden taitojen suunnitelmallista ja jatkuvaa ohjaamista ja työtehtävien mukaista kehittämistä. Rekrytoinneissa tulee olla määriteltynä tehtävän kannalta oleellinen kielitaito.

Ulkomaisen henkilökunnan osalta edellytetään pääsääntöisesti vähintään kehittyvää suomen kielen perustaitoa (EVK: A2.2.) kolmen vuoden sisällä työsuhteen alkamisesta tehtävissä, joissa suomen kielitaito on tehtävien kannalta relevantti. Muulla kuin suomen kielellä opettavilta ja ohjaavilta edellytetään opetettavan kielen tai opetuksessa käytettävän kielen edistyneen tason (EVK: C1) kielitaitoa. Tavoite ja seuranta kytketään perehdytysprosessiin sekä tavoitekeskusteluihin ja muihin arjen keskusteluihin. Yliopisto tukee tavoitetta tarjoamalla työsuunnitelmaan sisällytettävää kielikoulutusta sekä arjen kielitukea. Yliopisto varmistaa henkilöstön kielitietoisuuden osaamisen kehittämisen osana jatkuvaa oppimista.

Työyhteisö toimii kielitietoisesti tukien kansainvälisen henkilökunnan suomen kielen oppimista ja kehittäen suomea äidinkielenään puhuvan henkilöstön valmiuksia toimia monikielisessä ympäristössä. Kansainvälisen henkilöstön kiinnittyminen työyhteisöön on kaksisuuntainen prosessi, joka edellyttää sekä yksilön aktiivisuutta että yhteisön tarjoamia kielellisiä oppimismahdollisuuksia, joita jokaisen tulee omalla toiminnallaan vahvistaa.

Henkilöstö työskentelee ammattitaitoisesti ja kielellistä osaamistaan jatkuvasti kehittäen. Koko yhteisön vastuulla on ylläpitää ja kehittää kielitietoisia, joustavia ja saavutettavia vuorovaikutustapoja.

Henkilöstön kielipolitiikan mukaisten toimintatapojen toteuttaminen ja seuranta on osa esihenkilötyötä ja henkilöstöjohtamista.

Yliopisto opiskeluympäristönä

Yhteiskunta edellyttää valmistuneilta opiskelijoilta hyvää, progressiivisesti kehittyvää sekä omalla alalla relevantteja kielellisiä vuorovaikutustaitoja ja valmiuksia. Opiskelussa tieto, osaaminen ja asiantuntijuus rakentuvat tieteenalakohtaisesti kielen ja viestinnän kautta.

Tutkinto-ohjelmien opetuskielestä päätetään strategisesti. Jyväskylän yliopisto edistää strategisesti valituissa ohjelmissa toiminnallisesti kaksikielistä opetusta, jossa suomen kieliopinnot ja substanssiopinnot yhdistyvät niin, että opiskelijan suomen kielen taito kehittyy riittävän vahvaksi työskentelyyn suomalaisilla työmarkkinoilla. Edistämme opettajien kieli- ja kulttuuritietoista pedagogista osaamista.

Yliopisto luo edellytyksiä opiskelijoiden tieteenalakohtaisen kielitaidon sekä monipuolisen kielellisen osaamisen kehittämiseen. Tähän kuuluvat suomen, ruotsin, englannin ja muiden kielten osaamisen kehittäminen sekä kielten monipuolisen ja saavutettavan käytön mahdollistaminen.

Yliopisto tieteellisen tiedon tuottajana ja yhteiskunnallisena vaikuttajana

Yliopisto edistää kansallisten ja maailmanlaajuisten ongelmien ratkaisua tuottamalla ja jakamalla tutkimukseen perustuvaa tietoa ja asiantuntemusta yhteiskunnan käyttöön. Akateemisen tutkimuksen vapaus kattaa myös lähtökohtaisesti tutkimuksen kielen.

Yliopiston tieteellinen julkaiseminen on kielellisesti korkealaatuista julkaisukielestä riippumatta.

Tutkimuksista viestiminen suomeksi ja yliopistossa tehtävä suomenkielinen tutkimus ylläpitävät ja kehittävät ajantasaista suomenkielistä tieteellistä sanastoa ja vahvistavat suomen kielen asemaa tieteen kielenä.

Yliopisto kouluttaa asiantuntijoita, jotka hallitsevat oman tieteenalansa kielen erityispiirteet ja osaavat viestiä asiantuntevasti ja vakuuttavasti sekä oman alansa sisällä että laajemmalle yleisölle.

Yliopisto osallistuu aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun ja saattaa tutkimuksensa avoimesti yhteiskunnan hyödynnettäväksi niin kotimaassa kuin globaalistikin.

Seuranta ja toimenpiteet

Kielipolitiikan seurannasta sekä toimeenpanon ja päivittämisen koordinaatiosta vastaa Toiminnanohjaus.

Yliopisto tarkentaa kielipolitiikan soveltamista luomalla kielisuositukset, joissa määritellään hallinnollisten dokumenttien kielikäytänteistä ja käännöksistä. Mikäli hallinnollisesta materiaalista on olemassa eri kielisiä versioita, suomenkielinen versio on näistä virallinen.

Kielipolitiikan mukaisten toimenpiteiden valmistelu sisällytetään osaksi yliopiston toimintaa ohjaavia suunnitelmia, käsikirjoja, periaatteita ja ohjeita. Kyseisissä dokumenteissa määritellään myös toimenpiteiden seuranta.

- Osallisuutta ja saavutettavuutta vahvistavat toimenpiteet kuvataan yliopiston yhdenvertaisuus-, tasa-arvo- ja saavutettavuussuunnitelmassa.
- Opetusta tukevat toimenpiteet ja toimintamallit kuvataan esimerkiksi OPS-käsikirjassa.
- Henkilöstöä koskevat periaatteet kuvataan henkilöstöperiaatteissa ja niitä tarkentavissa ohjeissa henkilöstölle ja esihenkilöille.
- Hallinnollisten dokumenttien kielikäytänteet ja kääntämistä koskevat linjaukset määritellään erikseen laadittavissa kielisuosituksissa.

Voimaantulo

Tämä kielipolitiikka tulee voimaan xx.xx.2026.

LUONNOS